

УДК 37.015.31:17.022.1:618.2-053.6
DOI 10.11603/2411-1597.2019.2.10216

ПІДЛІТКОВА ВАГІТНІСТЬ – НЕЗНАННЯ ЧИ НЕДБАЛІСТЬ?

М. В. Наконечна, Н. В. Петренко

*ДВНЗ «Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»*

У статті проаналізовано знання підлітків у сфері статевого виховання та їхній досвід у статевих стосунках.

TEENAGE PREGNANCY – KNOWLEDGE DEFICIT OR NEGLIGENCE?

M. V. Nakonechna, N. V. Petrenko

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

The article analyzes the level of knowledge among adolescents in the field of sexual education and their own experience in sexual relations.

Вступ. Тривалий час існувала хибна думка, що питання статевих стосунків між чоловіком і жінкою повинні вирішуватися приватно, індивідуально [6]. Тому привселюдне та активне обговорення цієї теми і пропагування знань, навіть із науковим підґрунтям, вважалось неетичним, непристойним [4].

На сучасному етапі розвитку суспільства одним із першочергових завдань є формування у дітей правильних духовних цінностей, толерантного ставлення до однолітків, зокрема і протилежної статі, виховання культури чистих і справжніх взаємин між особами різної статі [1]. Правильне статеве виховання є запорукою гармонійних подружніх стосунків у майбутньому [3].

Статеве виховання – одна із складових морального виховання, тому, за його відсутності, неможливо вважати особистість всебічно розвиненою, високодуховною та гармонійною [1]. У кожного підлітка повинен бути сформований моральний ідеал родини, розуміння її цінності й необхідності для людини. Родина є основою життєвого благополуччя, оскільки вона сприяє збереженню здоров'я, полегшує перенесення життєвих труднощів [2, 5].

Метою роботи було вивчення якості статевого виховання підлітків.

Основна частина. Проведено анкетування 23 школярів віком 10–16 років, 13 їхніх батьків та 6 шкільних медичних сестер щодо питань статевого виховання.

© М. В. Наконечна, Н. В. Петренко, 2019

Опитування проведено в спеціалізованому загально-освітньому навчальному закладі I–III ступенів № 26 міста Кропивницький.

Для цього було розроблено 3 спеціальні анкети. Опитування підлітків фокусували на визначенні віку та статі опитуваних, їх поінформованості в питаннях статевих стосунків (що таке «статеві стосунки», чи мали вони розмову з батьками про статеві стосунки і в якому віці, як часто виникають запитання на тему статевого виховання і де підлітки знаходять відповідь на ці запитання) та власний статевий досвід (чи мали статеві стосунки, скільки було сексуальних партнерів, які методи запобігання небажаної вагітності та інфекцій, що передаються статевим шляхом їм відомі, до яких наслідків можуть призвести статеві стосунки).

Батьків запитували про те, які вони мають стосунки із своїми дітьми, чи вважають за потрібне проводити статеве виховання, з якого віку і чи ведуть такі розмови зі своїми дітьми та теми цих розмов.

Про те, чи проводять заходи з питань статевого виховання молоді в школах та які саме – дізнавались у медичних працівників.

Залежно від віку школярі розподілились таким чином: 10 років – 1 (4,3 %) особа, 11 років – 2 (8,7 %), 12 років – 1 (4,3 %) особа, 13 років – 2 (8,7 %), 14 років – 5 (21,7 %), 15 років – 7 (30,4 %), 16 років – 5 (21,7 %) осіб. Серед опитаних було 19 (82,6 %) дівчат та 4 (17,4 %) – хлопців.

Аналізуючи результати тестування встановлено, що молоде покоління досить добре поінформоване

про статеві відносини, оскільки більшість (22 (95,6 %) особи) на запитання «Що таке статеві стосунки?» дала відповідь, що це секс, і лише 1 (4,3 %) особа – що це поцілунки.

Розмову з батьками про статеві стосунки мали 16 (69,6 %) осіб, причому в 14 (60,9 %) випадках її ініціаторами були батьки, і тільки у 2 (8,7 %) – діти. Батьки вважали за доцільне провести таку розмову в 13 років у 1 (4,3 %) випадку, в 14 років – у 3 (13 %), у 15 років – у 7 (30,6 %), у 16 років – у 5 (21 %) випадках.

З 10 (43,5 %) підлітками цю розмову вела мама, 3 (13 %) опитаних обговорювали ці питання з обома батьками, 2 (8,7 %) – лише з батьком, 1 (4,3 %) – з братом.

Варто відзначити, що в 17 (73,9 %) осіб часто виникають запитання на тему статевого виховання, а у 6 (26,1 %) осіб – таких запитань немає. Серед запитань, які найбільше турбують підлітків, – це вік, з якого віку можна починати статеве життя, як підготуватися до першого статевому акту, чи варто довіряти статевому партнеру та мати незахищений статевий акт?

Для задоволення цікавості відповіді на запитання, які їх турбують, 13 (56,5 %) осіб шукали в інтернеті, 2 (8,7 %) – запитували у батьків, 1 (4,3 %) – в друзів, 1 (4,3 %) – у старших сестер/братів.

Аналіз статевої активності показав, що в 12 (52,2 %) осіб статевого досвіду не було, а 11 (47,8 %) осіб уже мали статеві стосунки. Варто зазначити, що незважаючи на юний вік підлітки «занадто активно» живуть статевим життям, причому не усвідомлюють відповідальності за свої дії, про що свідчить велика кількість статевих партнерів. Так, 6 (26,1 %) осіб мали статеві стосунки з одним статевим партнером, 2 (8,7 %) – з двома, а 3 (13 %) – аж з чотирма.

Підлітки досить добре обізнані про наслідки, до яких можуть призвести статеві стосунки, оскільки 20 (87 %) осіб назвали небажану вагітність та інфекції, які передаються статевим шляхом, а 3 (13 %) осіб – тільки небажану вагітність.

Аналіз знань щодо методів попередження небажаної вагітності показав, що всі 23 (100 %) опитані підлітки знають про презервативи, деякі з них: 7 (30,6 %) – про протизаплідні таблетки, 2 (8,7 %) – про спіралі, 1 (4,3 %) – про пластирі, 2 (8,7 %) – природні методи.

Методом попередження інфекцій, що передаються статевим шляхом, всі 23 (100 %) підлітків вважають презервативи, проте 3 (13 %) ефективним вважають дотримання правил особистої гігієни після статевому акту.

Дослідження показало, що з усієї кількості опитаних 20 (87 %) осіб вважають, що про захист під час статевих стосунків повинні піклуватись обоє партнерів, а 3 (13 %) – що про це повинен думати тільки хлопець.

Опитування продемонструвало, що підлітки хотіли б отримувати інформацію про статеві стосунки від батьків, проте 2 (8,7 %) додають, що такі розмови повинні проводити вчителі та психологи.

Нами встановлено, що незважаючи на широку доступність інформації підлітки хотіли б дізнатись більше про: надійні засоби контрацепції, вік з якого можна починати статеве життя, та більш детальну інформацію про наслідки статевого життя.

Опитування батьків цих підлітків показало, що 11 (84,7 %) осіб, вважають, що мають довірливі стосунки зі своїми дітьми, а 2 (15,3 %) визнають, що їх стосунки напружені.

Батьки підлітків вважають, що потрібно вести бесіди з дітьми про статеві стосунки, проте тільки 10 (76,9 %) опитаних розмовляють з дітьми на такі теми.

На думку батьків оптимальним віком для отримання такої інформації є 14–16 років – 8 (61,5 %) батьків, 12–14 років – 3 (23,1 %), 16–18 років – 1 (7,7 %) та після 18 років – 1 (7,7 %).

При опитуванні медичних сестер було з'ясовано, що заходи статевого виховання проводять в 4 (66,7 %) школах, а в 2 (33,3 %) школах, на жаль, такі заходи відсутні. У 3 (50 %) школах інформацію до учнів доносять шляхом демонстрації пізнавальних відеофільмів та проведення позакласних виховних годин для учнів лише 10 та 11 класів, а в 1 (16,7 %) школі – підліткам роздавали брошури з інформацією про інфекції, які передаються статевим шляхом та як від них вберегтися.

Висновки. 1. У сучасному світі підлітки досить добре обізнані з наслідками статевих стосунків, методами попередження небажаної вагітності та зараження інфекціями, які передаються статевим шляхом.

2. Першим джерелом інформації про «дорослий світ» були батьки, проте у підлітків з'явилося чимало запитань, які хотілося б з'ясувати.

3. Незважаючи на те, що більшість батьків вважає, що має довірливі стосунки зі своїми дітьми, джерелом додаткової інформації є, як правило, інтернет або ж більш досвідчені друзі.

4. Роботу щодо поширення інформації про статеву культуру в школі проводять погано та потребує як доопрацювання методичної бази, так і її реалізації у вигляді заходів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Петрунько О. В. Актуальні проблеми сексуального виховання підлітків / О. В. Петрунько. – К. : ДЦССМ, 2014.
2. Астахов В. М. Ювенильная беременность как психосоциальная проблема / В. М. Астахов // Акушерство. Гінекологія. Генетика. – 2016. – Т. 2, № 4. – С. 81–85.
3. Наймолодші мами у світі // Акушерство. Гінекологія. Генетика. – 2016. – Т. 2, № 4. – С. 93.
4. Быстрицкая Т. С. Беременность и гинекологическое здоровье у подростков / Т. С. Быстрицкая. – М. : Феникс, 2015. – 256 с.
5. Андрієць О. А. Підліткова вагітність: актуальна проблема сьогодення / О. А. Андрієць, Л. В. Ринжук, О. І. Боднарчук // Акушерство. Гінекологія. Генетика. – 2016. – Т. 2, № 4. – С. 77–80.
6. Островская Е. А. Медико-социальный прогноз последствий беременности и материнства в подростковом возрасте / Е. А. Островская // Репродуктивное здоровье детей и подростков. – 2014. – № 4. – С. 56–59.

Отримано 12.03.19